

Frederic Soler escrigué «L'Esquella de la Torratxa», que era una paròdia de «La Campana de la Almudaina», drama de Palou i Còll que la Companyia de Josep Valero portà de Madrid.

Eren els anys 1850 al 1859. Valero i Julià Romea tenien dues Companyies de teatre i dividien el públic fins a crear

ELS PRIMERS PASSOS DEL TEATRE CATALÀ

dos grups antagònics. Conrad Roure, que explica tots aquets incidents, es declara per la seva banda partidari de Romea al que creia superior en el seu paper de director.

En el camp de l'Opera també hi havia dos bàndols, els que defensaven el Liceu i els del teatre de la Santa Creu, tot el qual donà a Pitarra el tema de la seva comèdia «Liceístas y Cruzados».

Posteriorment vingué al «Círcol Barcelonès» en Manuel Catalina, i portava la famosa actriu Matilde Diez. Aquesta, el dia del seu benefici, posà en escena «la xamisa comèdia catalana en un acte, de Francesc de Sales Vidal «Una noia com un sol». La Diez representà magníficament la protagonista de l'obra, encara que en l'accent se li notés el poc costum de parlar el nostre idioma».

Així ho comenta l'escriptor Conrad Roure, que ens facilita la major part d'aquestes dades. I segueix així: «La comèdia fou molt aplaudida, i la notable actriu va ésser objecte de la més entusiasta ovació, no tan sols pel bé que interpretà el paper de la «Noia» sinó també per la demostració d'estima a la nostra llengua que feia una artista de mèrits tan rellevants i que no era catalana. I com una consignació personal d'agraïment envers Matilde Diez, em sembla oportú d'esmentar aquella representació, que era anterior encara a la inaugural del Teatre Català, que pocs anys després va fer-se a l'«Odeon».

La Companyia titular Catalina-Diez va estrenar amb molt èxit «La Venganza Catalana», que serví també a Pitarra per escriure la paròdia «La Venjança de la Tana». Ja alguns anys abans i en el mateix «Círcol Barcelonès» s'havia estrenat el drama català en cinc actes de Manuel Angelon «La Verge de la Mercè», per una Companyia barrejada de professionals i amateurs.

Era l'època en què s'iniciava un gran moviment literari favorable a les nostres lletres. Victor Balaguer fundava el periòdic «La Violeta de Oro». La Corporació Municipal acordava en 1859 la celebració dels Jocs Florals, que foren presidits pel catedràtic de la Universitat, Manuel Milà i Fontanals. Aparegué aleshores la popular revista «Un Tros de Paper». Els noms més coneguts eren Victor Balaguer, Joaquim Rubió i Ors, Damàs Calvet (concurrent a la rellotgeria de Pitarra i autor del Poema «Mallorca Cristiana», el més extens encara avui escrit en llengua catalana, de prop de vint mil versos), Marian Aguiló, Bofarull, Mossèn Cinto, entre altres.

La intenció preponderant en tots ells era restablir l'idioma. I tots, *floralistes* i adversaris, escriviren obres de teatre i eren aplaudits en les taules per llurs mèrits.

Com que no abundaven a Barcelona els casinos, cercles i teatres, es feia una intensa vida de societat en tallers i pisos. En el pis dels Escudillers s'hi reunien Frederic Soler, Conrad Roure, Valentí Almirall, Gonçal Serracajara i J. Coll Britapaja, i ja s'hi representaven abans de pensar amb el Teatre Català, i sempre a porta tancada «per evitar disturbis» però amb nombrosa assistència de nuclis d'altres pisos i tallers, diverses obres en les quals tots eren del gènere masculí, tan actors com públic.

Hagueren de repetir-se algunes d'aquestes representacions i calgué llogar per aquests casos un local més espaiós. Les obres han restat inèdites en llur major part, i si alguna d'elles ha arribat a la impremta sempre ha estat després de sofrir canvis importants.

Com podem veure, els primers passos del Teatre Català han estat vacil·lants i donats amb certa lentitut.

J. B. X.